

«Management of violence»

Norske soldater er i krig. Med krigen følger en rekke utfordringer som har sitt utgangspunkt i soldatens spesialie: å utøve vold. Utøvelsen av vold må ledes. Det lederskapet som utøves der vold settes i system innebærer alt fra selvledelse til avgjørelser der store styrker er involvert. I dette nummeret av *PACEM* har vi satt fokus på det spesielle i vår profesjon: ledelse av voldsutøvelse.

Oberst Lars Möller skriver om utfordringene knyttet til det å ta liv. I en tankevekkende artikkel fokuserer han på de psykologiske mekanismene og reaksjonene som den enkelte soldat møter når han dreper. Artikkelen er et viktig bidrag i bevisstgjøringen av et av soldatyrkets kjennetegn. Ingen må reise i In-tops ute å være klar til, i ytterste konsekvens, å ta liv.

Jan O. Jacobsen og Tommy Krabberød følger opp med en artikkel om sær-trekkene ved den militære profesjon. Med utgangspunkt i Huntington profesjonsteori, drøfter de sentrale spørsmål knyttet til ekspertise, ansvar, korpsånd og plikt. Hvordan er den militære profesjonsforståelse og hvordan må den være for å fungere effektivt i krig? Hvorfor er skjønn vesentlig i utøvelse av vårt yrke? Artikkelen er et viktig innspill i debatten om vår profesjon.

Biskop Ole Chr. M. Kvarme drøfter kirkens rolle etter 22. juli 2011. Biskopen ser nærmere på ritualenes betydning for sorg, bearbeidelse av sorg og ritualenes betydning for å markere samhold og fellesskap. Kvarme legger grunnlaget for å drøfte ritualer i en flerkulturell setting. Den norske kirke er ikke lenger alene som trossamfunn. Hvordan kan vi inkludere og tolerere annerledes troende i kirkens ritualer? Hvor langt kan vi gå i å integrere ulike religioner i en og samme seremoni?

Å ha et profesjonelt forhold til døden, handler også om å kunne ta seg av soldater som har opplevd å miste medsoldater. Pål Ulvenes gir en grundig oversikt over hvordan sorg og sorgbearbeidelse skjer. Med utgangspunkt i nyere forskning drøfter han betydningen av en god sorgprosess.

Hvordan forholder vi oss til de døde i vår kultur, spør Eivor A. Oftestad og Kristin B. Aavitsland. Forskerne arbeider med forestillinger om de døde. De reflekterer rundt folkelige og religiøse forestillinger om de døde og drøfter betydningen av fortellingen vi lager om de vi mister.

I en krigssituasjon vil betydningen av å ta ansvar som leder og som soldat være helt avgjørende. Gudmund Waaler mener det er viktig for godt lederskap i krig at vi ikke skyver på ansvaret. Ingen bør være sydebukk for andre. Selv om vi i det militære system står under kommando, er vi alle moralsk ansvarlig for

det vi er med på. Skal vi lede mennesker og selv utøve vold, vil det være avgjørende at vi alle ser det moralske ansvar vi har.

I *PACEM* ønsker vi å gi rom for en fortløpende faglig drøfting av militæretikken. I forrige nummer av *PACEM*, hevder Jan O. Jacobsen at rettferdig krigstradisjonen ofte brukes for å legitimere kriger. I dette nummeret tar Leif Tore Michelsen til motmæle. Rettferdig krig-tradisjonen springer først og fremst ut av behovet for å begrense antallet kriger. Et misbruk av tradisjonen kan ikke i seg selv diskvalifisere tradisjonen.

Nils Terje Lunde har anmeldt Lars Möllers bok: *Vi slår i hjel, og lever med det*. Vi vil forsøke å ha med en eller flere bokanmeldelser i *PACEM* i de kommende nummer.

God lesning.

*Olav Kjellevold Olsen
Gudmund Waaler*